

SEBESTYÉN MENYHÉRT

(1915–1944)

1944, ősz.

A vásár valóságos felüdülés egy földmunkához szokott embernek. Itt aztán van minden: aprójószágtól a természetes, erőtől duzzadó igavonó lovakig.

Menyhért rendszeresen jár a vásárokra. A pirkadó hajnallal kel, hogy megmosdva, tiszta inget véve magára, idejében elindulhasson. Olyan számára minden egyes vásári nap, mint a Messiás eljövele. Izgatottan várja minden alkalommal, miként kisgyerek reméli az ígért falovacskát... Szarvasmarhákkal és lovakkal kupeckodik. Ért is hozzá, meg kell hagyni. Szünni nem akaró jókedve gyorsan átragad a vevőjelöltre, csakhamar enged a rábeszélésének, és megveszi a jószágot. Menyhért beszélőkéje messze földön híres. Senki nem tud olyan mézesmázos szavakkal dicsérni tehenet vagy csikót, mint ő. Szeretik is sokan, mert mindamellet, hogy mindig vidám, rendkívül megbízható, talpig becsületes és segítőkész. Most, a vásár zsongásában türelmesen paskolgatja eladó lovának hosszú, kecses nyakát. Szereti az állatokat, nehéz is neki néha túladni rajtuk. Jelenleg is igen érzelgős, pedig már a negyvenedik életévét tapossa. Két gyermekét is becsületre, tisztességre neveli. Terkával, kamaszlányával nincs is semmi gondja. Szófogadó, dolgos, jól tanul. De a fiú, Mihály! Igazi lóköttő! Mosoly suhan át Menyhért arcán, amikor eszébe jut, hogy nemrégiben a fáról kellett lekönnyörögnie a fiát, mert az egész iskola – a tanítónővel együtt – nem tudta rábírní, hogy lemásszon onnan. Volt is haddelhadd! Csattogtak a fülesek, a nyakasok. Mihály csak nevetett, és igyekezett elszökni az újabb pofonok elől. Menyhért nem volt híve a verésnek. Igyekezett szóval fegyelmezní a fiát, de ha ez a nevelési elv nem használt, bizony, eljárt a keze. Később mindig megbánta, hogy kezet emelt a gyerekére...

Istenem, hányszor várta haza panaszáradattal a felesége, Margitka! Folyton Mihály miatt sopánkodott, hogy neveletlen, túlságosan vakmerő és illetlen. Egy édesanya szívét megkeserítik ezek a dolgok. Menyhért ilyenkor igyekezett megnyugtatni a feleségét. „Majd kinövi! Meglásd, derék ember válik belőle!”

Eszébe jut az esküvőjük. Rövid ideig udvarolt Margitkának, de ez elegendő volt arra, hogy bizton tudja: ezzel az asszonnyal szeretné összekötní az életét. 1928-ban házasodtak össze. Nagy lakodalmat ültek. Akkoriban ez volt a divat.

Menyhért 13 éves volt, amikor meghalt az édesanyja. Heten voltak testvérek. Vicuska még pici korában hunyt el. Édesanyjuk halála után édesapjuk újra asszonyt hozott a házhoz. Menyhért az örökségbe kapott kevéske földből és a szerbektől bérbe vettből tartotta el a családját. Éjt nappallá téve dolgozott, hogy a családnak meglegyen mindene. Az akkori

zsidó rabbinak a földjén, a József Attila utcában építették fel takaros kis házukat. Két lánc földet munkáltak, volt jószáguk, baromfi, fejőstehén, sőt ló is. Margitka tejet árult. Éppen az ő utcájukon jöttek be 1941-ben a magyar honvédek.

Menyhért büszke a magyarságára, de jóban van mindenki mással is, akinek nem a magyar az anyanyelve. Dušannal például kimondottan jó baráti kapcsolatban van. Menyhért tanította a szerb család gyerekeit a földön végzendő munkálatokra. Ki gondolná, hogy éppen Dušan lesz, aki elárulja őt?

Menyhért hívó ember. Minden vasárnap elviszi a gyerekeit a szentmisére, majd meglátogatja a testvérét. Számára a családi kötelék szent. És minden vasárnap egyforma. Délben ebéd otthon, majd pihenés. Estefelé jöhet egy kis itókázás és mulatozás a palicsi kocsmában. Nagyon szeret énekelni, bár sokan mondták neki, hogy inkább ne tegye. Botfűlű. De ez nem zavarja, hogy jól érezze magát. Tréfálgozik, kedveskedik, barátkozik. A faluban nincs ellensége. Becsületes ember, akinek a segítségére akárki bármikor számíthat.

Az utolsó nap

Közeleg mindenszentek napja. Az idő egyre hűvösebbre fordul. Végso ideje lesznedni a földön maradt termést. Szombat délelőtt van. Még érezteti enyhe melegét az őszi nap, de deresek már a reggelek...

Menyhért, miután hazaért a malomból, megebédelt, közben nagy örömmel elmesélte, hogy találkozott Dušannal, aztán többedmagával kiment a földre. Szándéka szerint napestig dolgozik. Közben a házuknál megjelenik két fegyveres partizán. Velük van Dušan is, Menyhért állítólagos barátja. A ház urát keresik. Miután meggyőződnek róla, hogy nincs itthon, este visszajönnek érte. Menyhért abban bízik, hogy valami félreértésről van szó, néhány óra múlva hazatérhet. Nem így történt. A fegyveresek elhurcolták. Megverték, kezét-lábát összekötözték, úgy vitték el – egyes szemtanúk állítása szerint – a Palicsi úti huszárkaszárnnyába. Soha többé nem látták. Napokig nem is mertek érdeklődni a holléte iránt. Abban a háborús időben még a villamos sem járt, és Menyhért családja szinte ki sem mert mozdulni a házból. Néhány nap múlva Sebestyén Menyhértet – sok sorstársával együtt – gyalogosan kísérték végig a Zentai úton, a vesztőhelyre. Azon az úton lakott Margitka unokatestvére, akinek a háza elé érve Menyhért kiabálni kezdett: „Sebestyén Menyhért vagyok, most visznek kivégezni! Tudassátok a családommal!”

Így tudta meg a családja, hogy november elején őt is kivégezték a Zentai úti temetőben.

Menyhért és Margitka esküvői fényképe

852 áldozat nevét vésték kőtáblára a Vergődő madárnál (Szabadka)